

УДК 343.24

Р.П. ОЛІЙНИЧУК, Київський національний університет внутрішніх справ

ВІДМЕЖУВАННЯ ГРУПОВОГО ПОРУШЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ВІД СУМІЖНИХ ЗЛОЧИНІВ

Ключові слова: громадський порядок, кримінальна відповідальність, злочин, групове порушення громадського порядку, масові заворушення, групове хуліганство

Боротьба зі злочинністю неможлива без активізації боротьби з груповим порушенням громадського порядку. Не зважаючи на те, що протиборству груповими порушеннями громадського порядку приділено значну увагу, багато питань продовжують залишатись спірними, інші ж із них розроблені не досить глибоко та повно. Це стосується, насамперед, розуміння його кваліфікуючих ознак, відмежування даного злочину від суміжних деліктів. Має певні проблеми, а деколи й допускає помилки при застосуванні статті 293 Кримінального кодексу України і практика. Покращення потребує і саме кримінальне законодавство, що регулює відповідальність за групове порушення громадського порядку. Саме це і свідчить про актуальність дослідження відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів.

При цьому, слід вказати, що Кримінальний кодекс України (далі – КК України) злочинами проти громадського порядку визнає: групове порушення громадського порядку – організація групових дій, що призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації, а також активна участь у таких діях (стаття 293 КК України); масові заворушення – організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором пред-

ставникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях (стаття 294 КК України); заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку – публічні заклики до погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи споруд, насильницького виселення громадян, що загрожують громадському порядку, а також розповсюдження, виготовлення чи зберігання з метою розповсюдження матеріалів такого змісту (стаття 295 КК України); хуліганство – тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом (стаття 296 КК України). При цьому, КК України з хуліганства виокремлює групове хуліганство (частина друга статті 296 КК України) [1].

Об'єктом усіх цих злочинів є громадський порядок, а їх об'єктивна сторона, на наш погляд, інколи не завжди має значні розбіжності. Тому важливо визначитися з відмінностями у складах злочинів щоб відмежовувати групове порушення громадського порядку від суміжних злочинів.

Теоретичні та правові аспекти щодо відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів вивчалися багатьма вченими. Вагомий внесок у дослідження відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів зробили, зокрема Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.Г. Гончаренко, Ю.М. Кармазін, О.В. Кириченко, В.В. Левчук, С.Я. Лихова, О.Г. Литвинко, П.С. Матишевський, П.В. Шалдирван та інші.

Зокрема, як вказує П.С. Матишевський учасники масових заворушень безпосередньо здійснюють погроми, руйнування, підпали та інші подібні дії або чинять збройний опір владі і цим можуть дезорганізувати і навіть паралізувати на певний час діяльність органів влади і управління, створюючи загрозу для громадської безпеки. При груповому ж хуліганстві ці ознаки відсутні. Винні, діючи із хуліганських спонукань, намагаються лише грубо порушити громадський порядок. На відміну від масових заворушень,

групове порушення громадського порядку може ініціюватись не натовпом, а окремою групою людей і не супроводжуватись погромами, руйнуваннями, підпалами та іншими подібними діями. Дії при груповому порушенні громадського порядку не супроводжуються явною неповагою до суспільства, а лише порушують громадський порядок, нормальну діяльність установ, підприємств і організацій, роботу транспорту або пов'язані з явною непокорю законним вимогам представників влади [2, с.736].

При цьому, як зазначається в узагальненні "Розгляд судами кримінальних справ про хуліганство", хуліганство, вчинене групою осіб, необхідно відрізнити від групового порушення громадського порядку і від масових заворушень. Для групового порушення громадського порядку характерне порушення значною кількістю людей порядку проведення мітингів, пікетувань, демонстрацій, що полягає в їх відмові звільнити певну територію чи приміщення та в ігноруванні розпоряджень представників влади чи адміністрації цього приміщення. Але групове порушення громадського порядку відрізняється від хуліганства, вчиненого групою осіб, відсутністю хуліганських мотивів. Тому в разі, коли групове порушення громадського порядку вчиняється з мотивів явної неповаги до суспільства, відповідальність має наставати як за хуліганство, вчинене групою осіб [3].

Крім того, на думку О.В. Кириченка, групове порушення громадського порядку відрізняється від завідомо неправдивого повідомлення про загрозу громадській безпеці. Об'єктивна сторона групового порушення громадського порядку включає в себе організацію та участь у групових діях, що призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації. Різниця між зазначеними злочинами полягає в тому, що завідомо неправдиве повідомлення про загрозу громадській безпеці вчинюється інформаційним способом, а групове порушення громадського порядку – як інформаційним, так і фізичним. Інформаційні дії виражаються у закликах громадян не виконувати розпорядження органів державної влади

тощо [4, с.55].

В свою чергу, П.В. Шалдирван говорить про те, що для групового порушення громадського порядку характерним є організація групових дій, спрямованих на грубе порушення громадського порядку або активна участь у них, але ці дії не супроводжуються явною неповагою до суспільства. Для масових заворушень – це також дії (у вигляді організації або активної участі в них – тільки не звичайне знаходження у безчинствуючому натовпі), які можуть бути спрямовані на грубе порушення громадського порядку, але вони при цьому супроводжуються скоєнням погромів, руйнувань, підпалів та інших подібних дій, а також озброєного опору представникам органів влади, і цим можуть дезорганізувати і навіть паралізувати на якийсь час діяльність органів влади та управління. Вони також можуть носити хуліганський характер, але на відміну від дій, передбачених статтею 293 КК України, виходять не від окремої групи, а від натовпу (масового скупчення людей) [5, с.45].

Разом із цим, слід зазначити, що науково-теоретичне розроблення окресленої проблематики, зокрема, дослідження відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів, зокрема від масових заворушень, закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку та хуліганства, потребує подальшого опрацювання.

Тому метою даної статті є на основі вивчення теоретичних та нормативних матеріалів дати обґрунтування відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів, зокрема від масових заворушень, закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку та хуліганства. Її новизна полягає в дослідженні складів злочинів, суміжних з груповим порушенням громадського порядку, а також в отриманні обґрунтування відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів.

У липні 2007 року в м. Судак група громадян зібралася біля міськради. Пікетники вимагали зустрічі з мером м. Судака, хотіли висловити йому ряд скарг щодо виділення земельних ділянок. Не дочекавшись предста-

вників влади, присутні перекрыли дорогу.

Правоохоронні органи здійснили спробу звільнити проїжджу частину, але зіткнулися з фізичною відсіччю.

Чотири найбільш агресивно налаштованих молодика довелось затримати і доставити в міліцію для оформлення правопорушення. На деякий час дорогу вдалося розблокувати, проте потім ця ж група громадян знову заблокувала рух на центральній вулиці Судака. У зв'язку з виниклим затором міліція знову почала відтісняти пікетників з дороги. Рух транспорту вдалося поновити ціною травм, одержаних кількома співробітниками міліції та військовослужбовцями Внутрішніх військ. Прокуратурою було порушено кілька кримінальних справ.

Організатор порушення порядку, кримінальну справу відносно якого було виділено в окреме провадження, був визнаний судом винним у скоєнні групового порушення громадського порядку, передбаченого статтею 293 КК України. Відповідно до санкції цієї статті він оштрафований [6].

Об'єктом групового порушення громадського порядку є громадський порядок у тій його сфері, що пов'язана з суспільними відносинами, які забезпечують обстановку суспільного спокою і поведінку громадян, що відповідає законів, у різних сферах соціального спілкування. Особливість цього злочину полягає в тому, що він спричиняє суттєве порушення роботи транспорту, підприємств чи організацій. Тому, крім громадського порядку, злочин посягає і на додатковий об'єкт – нормальну діяльність транспорту, підприємств, установ чи організацій.

Об'єктивна сторона цього злочину полягає в організації групових дій або в активній участі в таких діях. Під організацією групових дій слід розуміти як безпосереднє створення групи, так і організацію вчинення таких дій або керівництво ними. Під активною участю слід розуміти інтенсивну участь у групових діях. Грубим визнають таке порушення громадського порядку, що заподіює останньому істотну шкоду, значно порушує обстановку суспільного спокою чи нормальну роботу підприємств, установ чи організацій.

На нашу думку, не виключається вчинен-

ня цього злочину і шляхом бездіяльності. Вона, зокрема, може мати місце, коли організатор або активний учасник дій не вживають заходів до припинення порушень громадського порядку іншими учасниками, які вони спричинили своїми попередніми діями. Такі особи несуть відповідальність і за дії натовпу, що тривають після їх активної поведінки. Обов'язок вчинити певні дії по припиненню порушень громадського порядку впливає з попередньої поведінки, можливість їх вчинення визначається такими обставинами, як фізична змога вплинути на групу, доступність засобів зв'язку, наявність осіб, через які можна передати розпорядження тощо.

Наслідки цього злочину можуть полягати у: 1) грубому порушенні громадського порядку; 2) суттєвому порушенні роботи транспорту, підприємства, установи чи організації.

При цьому, слід погодитися з представниками науки кримінального права П.П. Андрушком та В.Г. Гончаренком, які стверджують про те, що зазначені дії не повинні супроводжуватись явною неповагою до суспільства, безчинством, пошкодженням або знищенням майна, завданням шкоди здоров'ю громадян, бути проявом погрози вбивством, а також пов'язаними з блокуванням транспортних комунікацій, підприємств, захопленням державних чи громадських будівель чи споруд, не бути публічними закликами до вчинення терористичного акту [7, с.993].

Причинний зв'язок між поведінкою організаторів та активних учасників групового порушення громадського порядку і наслідками, вказаними в диспозиції статтею 293 КК України, характеризується наявністю проміжної ланки – поведінки групи, учасники яких безпосередньо і викликають відповідну шкоду. Тому для констатації причинного зв'язку в аналізованому складі злочину слід встановити наявність обох його ланок, довести що: 1) діяння винного викликало відповідну поведінку натовпу; 2) передбачені статтею 293 КК України наслідки викликані саме груповими діями.

Щодо масових заворушень, передбачених статтею 294 КК України, слід зазначити, що їх суспільна небезпека полягає у тому, що

вони спроможні, хоча і тимчасово, паралізувати діяльність органів державної влади і управління; призвести до масштабних порушень громадського порядку; поставити під загрозу громадську безпеку; потягти за собою людські жертви; нанести суттєву економічну шкоду державі, суспільству або конкретній особі.

Об'єктивна сторона цього злочину передбачає дві форми дій: по-перше, організація масових заворушень, які призвели до насильства над особою, погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель або споруд, насильницького виселення громадян, опору представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а, по-друге, активна участь у зазначених діях.

У подальшому дії натовпу можуть вийти з-під контролю організаторів. Тоді вчиняються інші, непередбачені планом розвитку подій злочини: пограбування, вбивства, зґвалтування, крадіжки, утримання заручників та ін. (за підрахунками дослідників, під час заворушень вчиняються інші самостійні злочини – більше 20 видів, переважно – антигромадської спрямованості).

Під насильством над особою розуміють усі можливі форми насильницьких дій – нанесення ударів, побоїв, тілесних ушкоджень, незаконне позбавлення волі та ін. Застосування насильства може бути і по відношенню до представників влади (під час масових заворушень в Криму в червні 1995 р. безчинствующим натовпом утримувався як заручник начальник міськвідділу міліції з м. Феодосія. Стосовно нього застосовувалися насильницькі дії: зокрема, неодноразово обливали легкозаймистою рідиною з погрозою підпалити) [8].

У справі про масові заворушення в Києві 09.03.2001 р. дії М. розглядалися як активна участь у масових заворушеннях з кваліфікуючою ознакою – вчинення підпалів. Під час заворушень він підпалив принесену з собою пляшку із запалювальною сумішшю і кинув її у співробітників органів внутрішніх справ, від чого на 4-х з них загорівся формений одяг. Але Апеляційний суд м. Києва у своїй ухвалі зазначив, що ця кваліфікуюча ознака підлягає

виключенню з вироку, оскільки у М. не було намірів вчиняти підпали споруд, приміщень, транспорту. Він використовував пляшку з запалювальною сумішшю як зброю для вчинення опору представникам влади [9].

Під час досудового слідства у справі про масові заворушення 9 березня в м. Київ при кваліфікації дій учасників заворушень була застосована така кваліфікуюча ознака, як знищення майна. Такий висновок слідством зроблено у зв'язку із тим, що в результаті вчинення масових безпорядків пошкоджено речове майно МВС України, а саме: 73 комплекти форменого одягу працівників міліції, 49 захисних касок, 8 протиударних щитів та ін., а також пошкоджено відмостку будівлі й прилеглого паркану одного з будинків.

Організатори масових заворушень можуть мати на меті не тільки заворушення, які призводять до тимчасової паралізації місцевої влади, але й спрямованими на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.

На відміну від масових заворушень для групового порушення громадського порядку характерне лише грубе порушення громадського порядку (наприклад, блокування транспортних шляхів, роботи державних органів влади та ін.) але з інших мотивів (наприклад, вимагання виплати затриманої заробітної платні; незгода з прийняттям органами державної влади якогось рішення: підвищення вартості проїзду у міському транспорті, комунальних послуг та ін.).

Що стосується закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку, за які передбачено відповідальність статтею 295 КК України, то слід зазначити, що об'єктом цього злочину є також громадський порядок, тобто такі суспільні відносини, що забезпечують нормальні умови діяльності підприємств, організацій, установ і окремих громадян.

Об'єктивна сторона цього злочину характеризується однією із трьох дій: а) публічними закликами до погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи споруд; б) публічними закликами до насильницького виселення громадян, що загрожують громадському порядку; в) розповсюдженням, виготовленням чи зберіганням з метою роз-

повсюдження матеріалів такого змісту. Публічні заклики за своїм змістом є усним чи письмовим зверненням або виступом перед певною аудиторією, а також невизначеною кількістю людей на мітингах, зборах, по радіо, телебаченню, в яких містяться заклики до вчинення погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи споруд, насильницького виселення громадян із займаних ними житлових будинків або певної місцевості. Під розповсюдженням матеріалів, що містять такі заклики, слід розуміти безпосередню передачу чи доведення будь-яким способом їх змісту до відома інших осіб. Виготовлення матеріалів – це безпосереднє авторське створення або технічне їх виготовлення (друкування, виготовлення ксерокопій, фотомонтажної або аудіо- чи відеопродукції). Під збереженням розуміють перебування таких матеріалів безпосередньо у винного, наприклад, у його помешканні, автомобілі, за місцем роботи, з метою їхнього розповсюдження.

При цьому, слід зазначити, що групове порушення громадського порядку на відміну від закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку, не супроводжується закликами до погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи закликами до насильницького виселення громадян.

Стаття 295 КК України передбачає відповідальність за публічні заклики до вчинення погромів, підпалів та інших дій, тобто, фактично, до вчинення масових заворушень. І за деяких умов їх можна розглядати як дії з організації масових заворушень. Треба враховувати, що під час масових заворушень, які виникають переважно стихійно, органи управління створюються натовпом безпосередньо під час протиправних дій з числа найбільш активних їх учасників в тому числі і тих, хто закликав до таких дій.

Розмежування цих злочинів можливе, на нашу думку, у першу чергу по суб'єктивній стороні. Якщо організатор діє з прямим умислом і бажає настання шкідливих наслідків, то зазначені у статті 295 КК України публічні заклики передбачають непрямий умисел, коли винний лише припускає можливість настання шкідливих наслідків своїх дій.

Стосовно дій, передбачених частиною другою статті 296 КК України, тобто групового хуліганства, то там також йдеться не про натовп, а про групу осіб. При цьому ці дії не пов'язані із вчиненням погромів, руйнувань, підпалів та інших подібних дій, хоча і можуть супроводжуватися знищенням або пошкодженням майна, насильством, навіть тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи громадського транспорту.

Об'єктом хуліганства є громадський порядок, що включає комплекс суспільних відносин, які забезпечують спокійні умови життя людей у різних сферах суспільної діяльності, моральність, нормальний відпочинок і дотримання правил поведінки в суспільному житті та у побуті. Це основний безпосередній об'єкт хуліганства. Як додаткові об'єкти часто виступають особистість, здоров'я, навколишнє середовище, власність.

При цьому, слід погодитися з думкою В.В. Левчук, що громадський порядок слід визначати основним безпосереднім об'єктом хуліганства, тому що проти нього насамперед спрямоване хуліганство, і він, головним чином, охороняється нормою, що передбачає кримінальну відповідальність за хуліганство [10, с.473].

З об'єктивної сторони хуліганство являє собою суспільно небезпечну дію, що грубо порушує громадський порядок. Діями, що грубо порушують громадський порядок, КК України визнає тільки ті, що відрізняються особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Особлива зухвалість - це нахабне поводження, буйство, бешкетування, поєднане з насильством, які спричинили тілесні ушкодження, чи знущанням над потерпілим, знищення або пошкодження майна, тривале, що довгий час не припиняється, порушення спокою громадян, зрив масового заходу, тимчасове порушення нормальної діяльності установи, підприємства, організації або громадського транспорту тощо. Винятковий цинізм - це демонстративна зневага нормами моральності, наприклад, груба непристойність, демонстративне оголення, знущання над хворими, немічними людьми тощо.

Хуліганські дії можуть бути вчинені в

будь-якому місці, частіше це відбувається в парках, на вулицях, кінотеатрах, магазинах та інших громадських місцях. Як правило, такі дії відбуваються в присутності потерпілих та інших громадян. Однак публічність не є обов'язковою ознакою хуліганства. Воно може мати місце в квартирі, на безлюдній вулиці тощо. Можливе вчинення хуліганства і по телефону, коли винний, наприклад, у нічний час періодично дзвонить потерпілим, порушуючи їх сон і цинічно ображає їх.

Із суб'єктивної сторони хуліганство – це злочин, вчинений із прямим умислом. Однак умисел стосовно заподіяння шкоди в результаті хуліганських дій може бути і непрямим. Не можна, наприклад, заперечувати наявність цього у випадку, коли п'яний хуліган зухвало почав лякати зброєю людей, а потім у громадському місці, зробив неприцільний постріл, заподіявши одному з потерпілих тілесне ушкодження. У цьому випадку винний діяв нецілеспрямовано, він не бажав заподіяти шкоду здоров'ю будь-кому з оточуючих, але свідомо допускав такі наслідки. Хуліганство припускає наявність особливого мотиву, який називають хуліганським (хуліганські спонукання). Це може бути бешкетництво, прагнення протиставити себе суспільству, виявити п'яну зухвалість, продемонструвати свою грубу силу, зневагу до оточуючих тощо. У деяких випадках злочинне посягання на особу з мотивів ревнощів, помсти тощо може трансформуватися в мотив явної неповаги до суспільства й утворити склад хуліганства. Подібне, наприклад, має місце, коли через ревнощі двоє в кінотеатрі обмінюються взаємними образами, ударами, виникає бійка, внаслідок чого порушується нормальна робота кінотеатру, спокій і відпочинок глядачів. Спрямованість умислу винного і особливий хуліганський мотив є основними критеріями відмежування хуліганства від злочинів проти життя і здоров'я особи.

Частина друга статті 296 КК України передбачає відповідальність за хуліганство, вчинене групою осіб, причому попередня змова учасників не є обов'язковою для кваліфікації. Хуліганство, вчинене групою осіб, слід відрізнити від групового порушення громадського порядку. При груповому хулі-

ганстві винні грубо порушують громадський порядок винятково з мотивів явної неповаги до суспільства. Групове порушення громадського порядку, поєднане із вчиненням дій, що грубо порушують громадський порядок, з мотивів явної неповаги до суспільства, становитиме сукупність злочинів.

В свою чергу, на нашу думку, з суб'єктивної сторони масові заворушення можуть мати ті ж мотиви, що і передбачені статтею 296 КК України, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства (наприклад, хуліганські дії або акти вандалізму фанатів після програшу їхньої улюбленої команди). Для статті 293 КК України, це буде лише грубе порушення громадського порядку.

Мотивація дій активних учасників або організаторів масових заворушень також може мати значення для встановлення інших злочинів та інших учасників безпорядків.

Дії винних можуть бути кваліфіковані як групове хуліганство, яке надалі може набрати вигляд дій, спрямованих на організацію масових заворушень. Найчастіше це буває, коли стосовно таких осіб правоохоронними органами застосовуються законні засоби щодо попередження інших суспільно-небезпечних дій. Наприклад, затримання за вчинення хуліганських дій якоїсь особи з групи може спровокувати надалі натовп до вчинення погромів, захоплення місць утримання затриманих (з метою їх звільнення) та інших дій, передбачених статтею 294 КК України, тобто до масових заворушень [11, 12].

У цілому ж масові заворушення ми розглядаємо як насильницькі масові (групові) злочини, вчинені з різних мотивів (хуліганство, помста та ін.) особами у складі безчинствуючого натовпу, які посягають на громадську безпеку і громадський порядок, як злочинний прояв невдоволення діяльністю органів влади і управління та спрямовані на повну або тимчасову паралізацію їх діяльності і супроводжуються насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються

як зброя.

При груповому порушенні громадського порядку таких дій не відбувається.

Таким чином, проаналізувавши склади злочинів, а також обґрунтувавши відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів, зокрема від масових заворушень, закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку та хуліганства, можна зробити наступні висновки:

1. На відміну від масових заворушень для групового порушення громадського порядку характерне лише грубе порушення громадського порядку (наприклад, блокування транспортних шляхів, роботи державних органів влади та ін.) але з інших мотивів (наприклад, вимагання виплати затриманої заробітної платні; незгода з прийняттям органами державної влади певних рішень: підвищення вартості проїзду у міському транспорті, комунальних послуг та ін.). Масові ж заворушення можуть супроводжуватися насильством над особою, погромами, підпалами, знищення майна, захоплення будівель або споруд, насильницьким виселення громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються як зброя.

2. Групове порушення громадського порядку на відміну від закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку, не супроводжується закликами до погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи закликами до насильницького виселення громадян.

3. При груповому хуліганстві, на відміну від групового порушення громадського порядку, винні грубо порушують громадський порядок винятково з мотивів явної неповаги до суспільства. Групове порушення громадського порядку, поєднане із вчиненням дій, що грубо порушують громадський порядок, з мотивів явної неповаги до суспільства, становитиме сукупність злочинів. При цьому, форми групових хуліганських дій можуть бути найрізноманітнішими: нахабне, зухвале, цинічне порушення громадського спокою, нормального функціонування підприємств, організацій, масових заходів, роботи транспорту, знущання над людьми, їх побит-

тя, осквернення громадських та інших місць роботи, відпочинку або побуту людей.

При цьому, викладене свідчить про необхідність узагальнення і глибокого аналізу нагромадженого теоретичного та практичного матеріалу, оцінки окремих тенденцій і обґрунтування на цій основі в подальшому проблем, пов'язаних з дослідженням кримінальної відповідальності за групове порушення громадського порядку, зокрема щодо аналізу об'єктивних та суб'єктивних ознак групового порушення громадського порядку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України : від 05.04.2001 р., № 2341 // ВВР України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.

2. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник [для студентів юрид. вузів і фак.] / Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, С. Я. Лихова та ін. ; за ред. П. С. Матишевського та ін. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 896 с.

3. Кармазін Ю. М. Розгляд судами кримінальних справ про хуліганство / Ю. М. Кармазін, О. Г. Литвишко // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 2.

4. Кириченко О. В. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії завідомо неправдивим повідомленням про загрозу громадській безпеці: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О. В. Кириченко. – Запоріжжя, 2005. – 234 с.

5. Шалдирван П. В. Методика розслідування масових заворушень: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / П. В. Шалдирван. – Київ, 2005. – 210 с.

6. Суд ухвалив вирок сімом учасникам безпорядків у Судаку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-286961.html>.

7. Науково-практичний коментар до Кри-

мінального кодексу України / за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Дакор, 2008. - 1428 с.

8. Кримінальна справа № 48-550 / СВ ГУ СБ України в Автономній Республіці Крим.

9. Кримінальна справа №1-309/01В / Архів Голосіївського районного суду міста Києва за 2003 рік.

10. Левчук В. В. Проблеми визначення об'єкта хуліганства та його значення при

кваліфікації злочинів / В. В. Левчук // Держава і право. - 2008. - № 40. - С. 468-474.

11. Шалдирван П. В. Питання кваліфікації масових заворушень / П. В. Шалдирван // Законодавство України. Науково-практичний коментар. - 2003. - № 4. - С. 42-47.

12. Шалдирван П. В. Деякі питання сучасної кримінально-правової характеристики масових заворушень / П. В. Шалдирван // Вісник прокуратури. - 2003. - № 6. - С. 57-60.

Олійничук Р. П. Відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів / Р. П. Олійничук // Форум права. - 2009. - № 2. - С. 301-308 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09orpvcz.pdf>

Доведено, що на відміну від масових хвилювань, для групового порушення суспільного порядку характерне лише грубе порушення громадського порядку без насильства над людьми, погромів, підпалів, знищення майна, захоплень будинків або споруджень. Виявлено, що групове порушення громадського порядку у відмінності від закликів до здійснення дій, що загрожують громадському порядку, не супроводжується закликами до погромів, підпалів, знищенню майна, захопленню будинків або закликами до насильницького виселення громадян. Установлено, що при груповому хуліганстві, на відміну від групового порушення громадського порядку, винні грубо порушують громадський порядок винятково з мотивів явної неповаги до суспільства.

***

Олійничук Р.П. Отмежевания группового нарушения общественного порядка от сопредельных преступлений

Доказано, что в отличие от массовых волнений, для группового нарушения общественного порядка характерно лишь грубое нарушение общественного порядка без насилия над людьми, погромов, поджогов, уничтожения имущества, захватов зданий или сооружений. Вывявлено, что групповое нарушение общественного порядка в отличие от призывов к совершению действий, что угрожают общественному порядку, не сопровождается призывами к погромам, поджогам, уничтожению имущества, захвату зданий или призывами к насильственному выселению граждан. Установлено, что при групповом хулиганстве, в отличие от группового нарушения общественного порядка, виновные грубо нарушают общественный порядок исключительно из мотивов явного неуважения к обществу.

***

Oliynichuk R.P. Dissociations of Group Public Nuisance from Contiguous Crimes

It is well-proven in the article, that unlike mass agitations, for a group public nuisance characteristic only gross violation of public peace without violence above people, pogroms, arsons, elimination of property, captures of buildings or buildings. It is exposed, that group public nuisance unlike appeals to doing of actions, that threaten a public peace, not accompanied appeals to the pogroms, arsons, elimination of property, to the capture of buildings or by appeals to forcible eviction of citizens. It is set in the article, that at group hooliganism, unlike a group public nuisance, the guilty rudely violate a public peace exceptionally from